

Sprawa C-510/22**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

28 lipca 2022 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Înalta Curte de Casație și Justiție

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

14 czerwca 2022 r.

Strona wnosząca skargę kasacyjną:

Romaqua Group SA

Druga strona postępowania:

Societatea Națională a Apelor Minerale

Agenția Națională pentru Resurse Minerale

Przedmiot postępowania głównego

Skarga kasacyjna wniesiona przez stronę wnoszącą skargę kasacyjną, Romaqua Group SA, przeciwko drugiej stronie postępowania, Societatea Națională a Apelor Minerale SA (krajowej spółce wód mineralnych – SNAM) i Agenția Națională pentru Resurse Minerale (krajowej agencji surowców mineralnych – ANRM), której to skargi kasacyjnej przedmiotem jest zaskarżenie wyroku cywilnego Curtea de Apel București – Secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal (sądu apelacyjnego w Bukareszcie, Rumunia, izba VIII ds. sporów administracyjnych i podatkowych) z dnia 11 czerwca 2019 r.

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Na podstawie art. 267 TFUE sąd odsyłający wnosi o dokonanie wykładni art. 49, art. 106 ust. 1 i art. 119 TFUE oraz art. 3 dyrektywy 2009/54/WE.

Pytania prejudycjalne

Czy art. 106 ust. 1 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisom krajowym takim jak będące przedmiotem postępowania głównego, które utrzymują pierwotne, a nie na warunkach konkurencji, bezpośrednie udzielenie spółce należącej w całości do państwa koncesji na wydobywanie wód mineralnych ze źródeł w drodze kolejnych i nieograniczonych przedłużeń koncesji wyłącznych (pozostających do dyspozycji spółki państwowej)?

Czy art. 16 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, art. 49, art. 119 TFUE i art. 3 dyrektywy 2009/54/WE w sprawie wydobywania i wprowadzania do obrotu naturalnych wód mineralnych należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym takim jak wyżej wspomniane przepisy będące przedmiotem postępowania głównego, które ustanawiają nieuzasadnione ograniczenie swobody prowadzenia działalności gospodarczej i swobody przedsiębiorczości?

Przywołane przepisy prawa Unii i orzecznictwo

Artykuły 49 i 102, art. 106 ust. 1 i art. 119 ust. 1 TFUE.

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej, art. 16.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/54/WE z dnia 18 czerwca 2009 r. w sprawie wydobywania i wprowadzania do obrotu naturalnych wód mineralnych; motyw 5 i art. 3.

Wyrok z dnia 17 lipca 2014 r., Komisja/DEI (C-553/12 P, pkt 41–47).

Przywołane przepisy prawa krajowego

Ustawa o górnictwie nr 61/1998

Artykuł 46: „1) Instytucje publiczne, krajowe spółki górnicze i spółki handlowe będą nadal prowadzić swoją działalność jedynie w miejscach, które objęły w zarząd i w których w dniu publikacji niniejszej ustawy prowadzą prace poszukiwawcze, rozwojowe lub wydobywcze, na które uzyskały zezwolenie.

2) W terminie 90 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy instytucje publiczne, państwowe spółki górnicze i spółki handlowe, które prowadzą działalność górniczą, zakończą wyznaczanie obszarów poszukiwań, rozwoju i wydobywania w miejscach określonych w ust. 1 i wystąpią do właściwego organu z wnioskiem o powierzenie ich w zarząd lub w ramach koncesji zgodnie z niniejszą ustawą”.

Ustawa górnicza nr 85/2003 uchylająca ustawę nr 61/1998

Artykuł 20 ust. 2: „Koncesja na wydobywanie jest udzielana na okres nie dłuższy niż 20 lat z prawem przedłużenia na kolejne okresy pięcioletnie”.

Artykuł 60 ust. 1: „Postanowienia obowiązujących koncesji pozostają w mocy przez cały okres ich obowiązywania na warunkach, na jakich zostały udzielone”.

Orzeczenie nr 136/2001 Curtea Constituțională (trybunału konstytucyjnego), w którym uznano za niezgodne z konstytucją przepisy art. 40 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy nr 219/1998 o systemie koncesji w zakresie, w jakim lokalne organy publiczne są zobowiązane powierzyć bezpośrednio, w drodze umowy koncesyjnej, mienie publiczne lub działalność i usługi publiczne o znaczeniu lokalnym określonym osobom prawnym.

Zwięzłe przedstawienie okoliczności faktycznych i postępowania głównego

- 1 Decyzją rządu nr 786/1997 SNAM, handlowa spółka akcyjna, rumuńska osoba prawna z kapitałem należącym w całości do państwa, została utworzona w ramach reorganizacji Regia Autonomă a Apelor Minerale din România (autonomicznego przedsiębiorstwa wód mineralnych Rumunii), której przedmiotem działalności jest „wydobywanie i waloryzacja użytecznych substancji mineralnych ze złóż powierzonych jej w zarząd poprzez akty handlowe, geologiczne i hydrogeologiczne prace badawcze oraz wydobywanie poprzez butelkowanie lub działalność turystyczną i kąpieliskową dotyczącą własnych produktów, transport, magazynowanie, dystrybucję i wprowadzanie do obrotu”.
- 2 Decyzjami rządu przyjętymi kolejno w 1999 r. (nr 489/1999, 568/1999, 695/1999 i 1020/1999) zatwierdzono, że ANRM (jako podmiot zarządzający koncesjami) udzieli bezpośrednio SNAM koncesji na wydobywanie wszystkich zasobów wód mineralnych, które były wówczas eksploatowane w Rumunii (30 warstw wodonośnych), przez okres 20 lat.
- 3 W dniu 19 lipca 2016 r. Romaqua Group SA zwróciła się do ANRM o natychmiastowe przekazanie koncesji na wydobywanie na obszarach w Borsec i Stânceni oraz o to, aby w chwili wygaśnięcia w 2018 r. udzielonych wcześniej bezpośrednio SNAM koncesji ANRM nie przedłużała ich i przeprowadziła przetarg publiczny na udzielenie nowych koncesji zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
- 4 ANRM odmówiła uwzględnienia tych wniosków, podkreślając, że przekazanie koncesji może być dokonane jedynie przez SNAM po uzyskaniu zgody ANRM oraz że przetarg publiczny może być przeprowadzony jedynie w przypadku, gdy SNAM nie wystąpi o przedłużenie obowiązujących koncesji. O przedłużeniu można wnioskować co pięć lat i ANRM nie mogłaby sprzeciwić się takiemu wnioskowi.

- 5 Ze swej strony SNAM oświadczyła, że nie jest zainteresowana przekazaniem praw i obowiązków przyjętych przez nią w ramach dwóch koncesji na wydobywanie.
- 6 W dniu 2 listopada 2016 r. Romaqua Group SA złożyła w Curte de Apel București skargę przeciwko drugiej stronie postępowania, ANRM, wnosząc o stwierdzenie, że odmowa uwzględnienia jej wniosku była nieuzasadniona, oraz o nakazanie ANRM – po upływie z końcem 2018 r. okresu, na który SNAM udzielono koncesji nr 331/1999 (obszar Borsec) i 585/1999 (obszar Stânceni) dotyczących działalności w zakresie wydobywania wód mineralnych – przeprowadzenia publicznego przetargu na udzielenie koncesji na prowadzenie działalności wydobywczej na kolejny okres zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
- 7 W uzasadnieniu skargi Romaqua Group SA wskazała, że mimo iż obowiązujące przepisy przewidywały przeprowadzenie przetargu, ANRM udzieliła koncesji, o których mowa w pkt 2, bezpośrednio SNAM zgodnie z art. 40 ust. 1 ustawy nr 219/1998 o systemie koncesji.
- 8 W związku ze stwierdzeniem niezgodności z konstytucją art. 40 ust. 1 ustawy nr 219/1998 orzeczeniem Curtea Constituțională nr 136/2001 oraz z wejściem w życie ustawy o górnictwie nr 85/2003, której art. 18 stanowi, że koncesje na wydobywanie są przyznawane oferentowi, który wygrał przetarg publiczny, ANRM udzieliła koncesje na wydobywanie wód mineralnych spółkom innym niż SNAM, która jednak nadal zajmuje w sposób nieuzasadniony pozycję dominującą na rynku wydobywania wód mineralnych.
- 9 W odpowiedzi na skargę ANRM argumentowała, że koncesje zostały udzielone SNAM zgodnie z art. 46 ustawy o górnictwie nr 61/1998, ponieważ SNAM prowadzi działalność wydobywczą na obszarach Borsec i Sâncrăeni.
- 10 Po dopuszczeniu SNAM do udziału w sprawie w charakterze interwenienta Curte de Apel București oddalił w dniu 11 czerwca 2019 r. skargę wniesioną przez Romaqua Group SA, uznając zasadniczo, że zastosowanie mają art. 46 ustawy nr 61/1998 i art. 20 ust. 2 ustawy o górnictwie nr 85/2003, a także art. 32 ust. 1 decyzji rządu nr 1208/2003 w sprawie przyjęcia przepisów wykonawczych do ustawy o górnictwie nr 85/2003.
- 11 Romaqua Group SA wniosła skargę kasacyjną od wyroku z dnia 11 czerwca 2019 r. do Înalta Curte de Casație și Justiție (najwyższego sądu kasacyjnego, Rumunia), będącego sądem odsyłającym, podnosząc między innymi, że zaskarżony wyrok narusza zasadę pierwszeństwa prawa Unii, i zwracając się do sądu odsyłającego o skierowanie pytania prejudycjalnego do Trybunału Sprawiedliwości.

Główne argumenty stron w postępowaniu głównym

- 12 Romaqua Group SA utrzymuje, że stanowisko ANRM, potwierdzone również przez Curte de Apel București, zgodnie z którym SNAM jest uprawniona na podstawie art. 20 ust. 1 i 2 ustawy nr 85/2003 do wnioskowania o kolejne przedłużenia koncesji na okresy pięcioletnie, a zatem o utrzymanie sine die, poprzez przedłużenie, do dyspozycji SNAM prawa wydobywania wynikającego z bezpośredniego udzielenia koncesji, należy oceniać również w świetle prawa Unii.
- 13 De facto SNAM zajmuje pozycję dominującą, ponieważ utrzymuje szczególne i wyłączne prawo dostępu do zasobów, które były eksploatowane w 1998 r. Jednakże zdaniem strony wnoszącej skargę kasacyjną przepisy krajowe, które umożliwiają taką sytuację, są sprzeczne z postanowieniami art. 106 ust. 1 i art. 102 TFUE. Rozpatrywane przepisy krajowe nie tylko utrzymały w mocy prawa szczególne i wyłączne, lecz również doprowadziły do nadużycia pozycji dominującej.
- 14 Ponadto w świetle art. 16 karty oraz art. 49 i 119 TFUE w związku z art. 3 dyrektywy 2009/54/WE sporne przepisy krajowe stwarzają przeszkody dla wejścia na rynek innych przedsiębiorstw i stanowią ograniczenie swobody przedsiębiorczości, które nie wydaje się uzasadnione.

Zwięzłe przedstawienie uzasadnienia odesłania prejudycjalnego

- 15 Zdaniem sądu odsyłającego przedmiotem rozpatrywanej sprawy jest możliwość utrzymania w drodze przedłużenia (de facto bez żadnego ograniczenia w czasie) koncesji udzielonych bezpośrednio (przy braku przetargu), a tym samym wypaczenie systemu konkurencji dotyczącego tego rynku (ponieważ SNAM zajmuje pozycję dominującą, utrzymując szczególne i wyłączne prawo dostępu do zasobów, które były eksploatowane w 1998 r.).
- 16 Analizując kolejno pojęcia „przedsiębiorstwa publicznego” i „praw wyłącznych”, Înalta Curte de Casație și Justiție stwierdza, że postanowienia art. 106 TFUE mają zastosowanie w rozpatrywanej sprawie.
- 17 Po pierwsze bowiem, w odniesieniu do pierwszego z tych pojęć, sąd ten podkreśla, że SNAM jest handlową spółką akcyjną, rumuńską osobą prawną z kapitałem należącym w całości do państwa, w związku z czym można uznać ją za „przedsiębiorstwo publiczne”.
- 18 Po drugie, jeśli chodzi o drugie z wyżej wymienionych pojęć, chociaż art. 10 ustawy nr 61/1998, a następnie ustawa nr 85/2003 pozostawiają teoretycznie otwartą możliwość dostępu do zasobów wód mineralnych, w rzeczywistości możliwość ta jest ograniczona przez utrwalenie koncesji udzielonych w sposób uprzywilejowany SNAM na podstawie art. 46 ustawy nr 61/1998. Nieograniczone przedłużanie kolejno co pięć lat przywileju przyznanego SNAM ustanawia

szczególne i wyłączne prawo na jej rzecz, a jednocześnie stwarza bariery wejścia na rynek innych spółek, co zostało podkreślone również przez radę ds. konkurencji w jej sprawozdaniu sporządzonym w następstwie badania sektorowego rynku wydobywania zasobów naturalnych wód mineralnych w Rumunii.

- 19 Biorąc także pod uwagę pkt 41–47 wyroku z dnia 17 lipca 2014 r., Komisja/DEI (C-553/12 P), sąd odsyłający stwierdza, że istnieją poważne wątpliwości co do zgodności krajowych przepisów dotyczących przedłużenia spornych koncesji z przepisami prawa Unii w dziedzinie konkurencji, swobody przedsiębiorczości i swobody prowadzenia działalności gospodarczej na równych warunkach.

DOKUMENT ROBOCZY